

ВИМОГИ ДО ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ЛІКУВАЛЬНИХ ГРЯЗЕЙ (ПЕЛОЇДІВ) В УКРАЇНІ

Кисилевська А.Ю., Арабаджи М.В., Лазар А.Д.

Державна установа «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології Міністерства охорони здоров'я України»

Згідно з Законом України [1] і наказом [2] лікувальні грязі (пелоїди) відносяться до природних лікувальних ресурсів. Оцінку відповідності пелоїдів проводять згідно з вимогами наказів [3, 4] та методичних вказівок [5] (табл. 1).

Таблиця 1 – Основні показники та норми оцінки пелоїдів [5]

Показники	Типи пелоїдів			
	торфові	сапропелеві	мулові сульфідні	сопкові
<i>Фізико-хімічні</i>				
Масова частка води, %	50–85	60–90	25–70	40–80
Опір зсуву пелоїдів, підготовлених до процедур, дин/см ²	1500–2000	1200–1500	1500–2500	1500–2500
Засміченість частками > 0,25 мм, % до сухої речовини	≤ 2	≤ 2	≤ 3	≤ 3
Уміст сульфідів, % до сирої грязі	0,0–0,5 (H ₂ S)	0,0–0,15 (FeS)	0,05–0,50 і більше (FeS)	0,0–0,15 (FeS)
Уміст органічних речовин, % на суху речовину	>50	>10	0,5–10,0	< 5
Мінералізація грязьового розчину, г/л	< 2	< 0,1	2–350	–
Ступінь розкладу, %, не менше	40	–	–	–
<i>Санітарно-мікробіологічні</i>				
Колі-титр	10	≥ 1	≥ 10	≥ 10
Титр сульфитвідновлювальних клостридій, г пелоїдів на 1 КУО <i>B.perfringens</i>	0,1	≥ 0,1	≥ 0,1	≥ 0,1
Загальна кількість бактерій (загальне мікробне число), КУО/г	< 5·10 ⁵	< 1·10 ⁶	< 5·10 ⁵	< 5·10 ⁵

Також нормуються показники пелоїдів, підготовлених для процедур [4].

Оцінку пелоїдів щодо показників безпечності, зокрема, важких металів, за відсутності поки що затвердженого в Україні стандарту, проводять на відповідність розробленим Виноградим О. П. кларкам хімічного елементу в літосфері чи ґрунті [5] (табл. 2) та наказу [6].

Таблиця 2 – Нормування вмісту важких металів у пелоїдах, %

<i>Показник</i>	<i>Фоновий вміст в ґрунтах, % (за Виноградовим О. П.)</i>
Хром	$20,0 \cdot 10^{-3}$
Кадмій	$5,0 \cdot 10^{-5}$
Мідь	$2,0 \cdot 10^{-3}$
Свинець	$1,0 \cdot 10^{-3}$
Цинк	$5,0 \cdot 10^{-3}$

Пелоїди також повинні відповідати кондиціям, установленим для кожного об'єкта (родовища), які наведено у відповідному медичному (бальнеологічному) висновку згідно з наказом [2]. Наразі в Україні розробляється проект державного стандарту щодо лікувальних грязей (пелоїдів), гармонізованого з європейськими вимогами, але з врахуванням національних особливостей.

Список використаних джерел

1. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III // Відомості Верховної Ради України – 2000. – № 50. – Ст. 435.
2. Про затвердження Порядку здійснення медико-біологічної оцінки якості та цінності природних лікувальних ресурсів, визначення методів їх використання: наказ від 02.06.2003 р. № 243 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0752-03#Text>.
3. Про затвердження Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ лікувальних грязей: наказ Державної комісії України по запасах корисних копалин від 29.12.2004 № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0031-05#Text>
4. Критерии оценки качества лечебных грязей при их разведке, использовании и охране : метод. указания МЗ № 10-11/40 / сост. Л. С. Михеева, Я. А. Требухов. М., 1987. – 40 с.
5. Виноградов А. П. Геохимия редких и рассеянных химических элементов в почвах. Москва: Изд-во АН СССР, 1957. – 238 с.
6. Про затвердження Гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних речовин у ґрунті: Наказ МОЗ України від 14.07.2020 р. № 1595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0722-20#Text>